

تدوین مدل علی رفتارهای خود آسیب‌رسان بر اساس نشخوار فکری مشترک با نقش میانجی

عزت‌نفسی در نوجوانان شهر اصفهان

ندا نادری^۱، مژده مرادی نیا^۲، مریم موسوی^۳، ساناز راکی^۴

۱. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، واحد تهران مرکز، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

۲. کارشناس ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، یزد، ایران.

۳. کارشناس علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی، دانشگاه پیام نور، واحد نطنز، نطنز، ایران.

۴. کارشناس معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خوارسگان، خوارسگان، ایران.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هشتم، شماره پنجاه و ششم، سال ۱۴۰۲، صفحات ۳۸۶-۳۷۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۵

تاریخ وصول: ۱۴۰۱/۱۲/۲۸

چکیده

هدف از انجام این پژوهش بررسی تدوین مدل علی رفتارهای خود آسیب‌رسان بر اساس نشخوار فکری مشترک با نقش میانجی عزت‌نفس در نوجوانان شهر اصفهان انجام شده است. طرح پژوهش توصیفی از نوع مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. این پژوهش با حضور ۳۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس از بین دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر اصفهان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ به روش آنلاین انجام شد. برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از سیاهه رفتارهای خود آسیب‌رسان (ISAS) کلونسکی و گلین (۲۰۰۹)، پرسشنامه نشخوار فکری مشترک (CO-RQ) داویسون و همکاران (۲۰۱۴) و مقیاس عزت‌نفس (RSES) روزنبرگ (۱۹۸۹) استفاده شد. داده‌ها با ضریب همبستگی پیرسون و معادلات ساختاری و با استفاده از نرم افزار SPSS و AMOS نسخه ۲۴ تحلیل شد. نتایج نشان داد که بین نشخوار فکری مشترک و عزت‌نفس با رفتارهای خود آسیب‌رسان همبستگی معناداری وجود دارد ($P < 0/01$). همچنین نتایج نشان داد مسیرهای مستقیم این پژوهش معنادار شدند و مسیرهای غیرمستقیم نشخوار فکری مشترک از طریق نقش میانجی عزت‌نفس بر رفتارهای خود آسیب‌رسان دانش‌آموزان معنادار بود. بر اساس یافته‌های این پژوهش، مدل نهایی پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار بود ($RMSEA = 0/073$ و $P\text{-value} < 0/05$) و مدل نهایی ارزیابی شده از برازندگی مطلوبی برخوردار است و گام مهمی در جهت شناخت عوامل مؤثر بر رفتارهای خود آسیب‌رسان در بین نوجوانان است.

کلیدواژه: رفتارهای خود آسیب‌رسان، نشخوار فکری مشترک، عزت‌نفس.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هشتم، شماره پنجاه و ششم، سال ۱۴۰۲

مقدمه

رفتار آسیب به خود به عنوان تخریب یا تغییر عمدی بافت‌های بدن که منجر به آسیب به بافت‌ها می‌شود، تعریف شده است. این اصطلاح شامل رفتارهای خودزنی و بسیاری از اشکال غیرمستقیم آسیب به بدن است؛ به عبارت دیگر خودجرحی یا خودزنی در نوجوانان به رفتارهای خودآسیب‌رسان عمدی اشاره دارد که فاقد هرگونه انگیزه یا قصد درونی از پیش تعیین شده است و هزینه‌های جانی و مالی بسیاری در حوزه سلامت برای جوامع بشری به همراه دارد (کاپور^۱ و همکاران، ۲۰۱۳؛ به نقل از پیمان نیا و همکاران، ۱۳۹۷). رفتارهای خودآسیب‌رسان^۲ یکی از رفتارهای شایع در نوجوانان است که تحت عنوان تخریب عمدی یا تغییر بافت‌های بدن بدون قصد آشکار خودکشی تعریف شده است (فاوازا^۳، ۱۹۹۸؛ به نقل از پیوسته‌گر، ۱۳۹۲). خودکشی حد نهایی رفتارهای خودآسیب‌رسان است، لذا بین خودکشی و رفتارهای خودآسیب‌رسان تفاوت وجود دارد و رفتارهای خودآسیب‌رسان برای رفتارهای غیرکشنده به کار گرفته می‌شود. رفتارهای خودآسیب‌رسان شامل انواع مختلف رفتارهایی است که با هدف‌های مختلف روان‌شناختی و بین فردی به شکل‌های مستقیم و غیرمستقیم انجام می‌شوند که این رفتارها می‌تواند با و یا بدون قصد خودکشی باشد (ناک^۴، ۲۰۱۰؛ به نقل از احمدی مرویلی و همکاران، ۱۳۹۸).

یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های رفتارهای خودآسیب‌رسان، نشخوار فکری مشترک^۵ می‌تواند باشد. یک باور رایج این است که صحبت در مورد مشکلات باعث می‌شود احساس بهتری داشته باشیم. در واقع، جستجوی حمایت اجتماعی با بهزیستی مرتبط است. با این حال، اگر به افراط و تفریط ادامه داده شود، صحبت در مورد مشکلات می‌تواند مشکل‌ساز شود. ساختار نشخوار مشترک برای پرداختن به این ایده ایجاد شد. نشخوار فکری مشترک به صحبت بیش از حد در مورد مشکلات اشاره دارد و با بیان مجدد مشکلات، حدس و گمان در مورد مشکلات و تمرکز بر احساسات منفی مشخص می‌شود (روز^۶، ۲۰۲۱). نشخوار فکری مشترک معمولاً در دوستی‌های کودکان و نوجوانان مطالعه می‌شود و دارای معاوضه‌های تعدیلی است؛ مانند نشخوار فکری، نشخوار مشترک با علائم درونی همراه است. با این حال، نشخوار فکری مشترک با داشتن روابط با کیفیت بالا، احتمالاً به دلیل اشتراک اجتماعی، مرتبط است (روز، ۲۰۲۱). نشخوار فکری مشترک به گفتگوی مفرط دو نفره در خصوص مشکلات شخصی اشاره دارد که تمرکز بر احساسات منفی از مشخصه‌های اصلی آن است. به عبارتی دیگر نشخوار فکری یک رفتار بین فردی است که می‌تواند دوستی‌ها را عمیق‌تر کند، اما همچنین منجر به ایجاد علائم افسردگی و اضطراب شود (داویسون^۷ و همکاران، ۲۰۱۴).

با توجه به آنچه گفته شد هرچند نشخوار فکری مشترک می‌تواند با رفتارهای خودآسیب‌رسان در ارتباط باشند؛ اما پژوهشی که به ارزیابی جامعی از متغیرهای نامبرده به صورت یکجا و در قالب مدل پرداخته باشد مبتنی بر جستجوهای نگارنده چه در خارج یا

1. Kapur
2. self-injury behaviors
3. Favazza
4. Nock
5. co- rumination
6. Rose
7. Davidson

داخل از کشور انجام نشده است. به طور کلی تر چنین می توان اظهار کرد که حمایت نری بالایی از رابطه نشخوار فکری مشترک با رفتارهای خود آسیب رسان وجود دارد. با این حال اینکه چه مکانیزم هایی رابطه نشخوار فکری مشترک با رفتارهای خود آسیب رسان را میانجی گری می کنند تا اندازه زیادی ناشناخته اند که همین مسئله اهمیت بررسی نقش متغیرهای میانجی را در رابطه نشخوار فکری مشترک با رفتارهای خود آسیب رسان را بیشتر نمایان می کند، که در این پژوهش به بررسی نقش میانجی عزت نفس^۱ پرداخته شده است. عزت نفس نوعی نگرش است که به فرد این فرصت را می دهد تا دیدگاه واقعی و مثبتی نسبت به خود داشته باشد و سبب می شود فرد به توانایی های خود اعتماد کرده و احساس کنترل بر زندگی خود داشته باشد. به عبارتی دیگر عزت نفس به عنوان نگرش منفی یا مثبت افراد درباره خودشان و روشی است که فرد خود را بر اساس ارزیابی می کند تعریف شده است (روزنتال^۲ و همکاران، ۲۰۲۰)؛ بنابراین با نظر به توضیحات پیشینه، پژوهش حاضر با توجه به شیوع بالای رفتارهای خود آسیب رسان در میان جمعیت دانش آموزی، با اتکا به پیشینه پژوهش، به این سؤال پاسخ داده می شود که آیا رفتارهای خود آسیب رسان بر اساس نشخوار فکری مشترک با نقش میانجی عزت نفس در نوجوانان قابل پیش بینی می باشد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش مشتمل از دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر اصفهان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند. به رغم عدم وجود توافق کلی و قطعی، به پیشنهاد بسیاری از پژوهشگران حداقل حجم نمونه لازم برای مدلیابی معادلات ساختاری، ۲۰۰ آزمودنی است. به ازای هر متغیر نیز حدود ۱۰ یا ۲۰ آزمودنی لازم است (کلاین^۳، ۲۰۱۶). در این پژوهش برای تعمیم پذیری بیشتر نتایج و احتمال ریزش برخی پرسشنامه ها حجم نمونه ۳۰۰ نفر انتخاب شد. از شیوه نمونه گیری غیر تصادفی در دسترس^۴ (داوطلبانه و به صورت آنلاین) استفاده شد. رضایت آگاهانه افراد آزمودنی برای شرکت در پژوهش از ملاک های ورود به پژوهش بودند و ناقص بودن پاسخنامه افراد نمونه از ملاک خروج از پژوهش بودند. به منظور رعایت اصول اخلاقی و انسانی، کدهای اخلاقی مطرح شده توسط سازمان نظام روانشناسی ایران و انجمن روانشناسی آمریکا مدنظر قرار گرفت. بر اساس این نکات سه گانه زیر در خصوص دانش آموزان رعایت شد. ۱- داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش؛ ۲- پرسشنامه ها بدون نام در اختیار دانش آموزان قرار گرفت؛ ۳- امکان انصراف دانش آموزان در صورت عدم تمایل به همکاری در هر مرحله از پژوهش. جهت تجزیه و تحلیل داده ها در سطح توصیفی و استنباطی عمل شد. در سطح توصیفی جهت سنجش متغیرهای پژوهش از میانگین و انحراف معیار استفاده شد. در سطح استنباطی جهت بررسی روابط بین متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون و مدلیابی معادلات ساختاری بود. نرم افزار تحلیل داده ها برنامہ SPSS و AMOS نسخه ۲۴ بود.

1. self-esteem
2. Rosenthal
3. Kline
4. convenience sampling

ابزار پژوهش

سیاهه رفتارهای خود آسیب رسان^۱ (ISAS) کلونسکی و گلین (۲۰۰۹): این سیاهه ۳۹ سؤال دارد و نمرات به صورت لیکرت سه گزینه‌ای از کاملاً غیر مرتبط صفر، تا حدی مرتبط ۱ نمره و کاملاً مرتبط ۲ نمره درجه‌بندی شده است (پیمان‌نیا و همکاران، ۱۳۹۷). در یک پژوهش روایی صوری و محتوایی این سیاهه با نظر اساتید دانشگاه مورد تأیید قرار گرفته است و همچنین برای بررسی همسانی درونی سیاهه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که آلفای کرونباخ ۰/۷۱ محاسبه شده است (پیمان‌نیا و همکاران، ۱۳۹۷). سازندگان سیاهه آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۸۰ تا ۰/۸۷ گزارش کرده‌اند (کلونسکی و گلین، ۲۰۰۹). در یک پژوهش دیگر آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۸۵ تا ۰/۸۸ به دست آمده است (نوروزی و همکاران، ۱۴۰۰). در خارج از کشور برای بررسی اعتبار سیاهه از روش بازآزمایی استفاده شده است که ضریب ۰/۸۵ به دست آمده است (داوینز^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). در یک پژوهش دیگر آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۷۱ تا ۰/۸۴ محاسبه شده است (کیم^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ محاسبه و به دست آمده است.

پرسشنامه نشخوار فکری مشترک^۴ (CO-RQ) داویسون و همکاران (۲۰۱۴): نسخه اصلی این پرسشنامه توسط روز^۵ (۲۰۰۲) ساخته شده است و ۲۷ سؤال دارد، اما نسخه رواسازی شده آن شامل ۲۶ سؤال است که توسط داویسون و همکاران (۲۰۱۴) تهیه شده است و سه خرده مقیاس شامل بازسازی^۶ با سؤالات ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵ و ۲۶؛ تشویق به گفتگو درباره مشکل^۷ با سؤالات ۲، ۳، ۶، ۷، ۸، ۱۰ و ۱۱؛ ژرف‌اندیشی^۸ با سؤالات ۱، ۴، ۵ و ۹ را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری پرسشنامه در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای است به این صورت که برای گزینه تقریباً هرگز ۱ نمره، به ندرت ۲ نمره، گاهی ۳ نمره، اغلب اوقات ۴ نمره و تقریباً همیشه ۵ نمره تعلق می‌گیرد. حداقل نمره پرسشنامه ۲۶ و حداکثر نمره آن ۱۳۰ است. نمرات بالاتر در هر خرده مقیاس نشان‌دهنده گرایش و اقدام بیشتر فرد در آن زیرمقیاس است. سازندگان روایی مقیاس با روش تحلیل عاملی بررسی و مقدار خطای ریشه‌ی مجذور میانگین تقریب^۹ (RMSEA) ۰/۰۶۰ به دست آمده است و برای بررسی پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضرایب برای بازسازی ۰/۹۴، ژرف‌اندیشی ۰/۸۵ و تشویق به گفتگو درباره مشکل ۰/۸۵ به دست آورده‌اند (داویسون و همکاران، ۲۰۱۴). این پرسشنامه در ایران توسط تنهای رشوانلو و همکاران (۱۴۰۰) هنجاریابی شده است و ضرایب آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۸۹ تا ۰/۹۵ و ضرایب دو نیمه کردن در دامنه ۰/۸۹ تا ۰/۹۴ به دست آورده‌اند و همچنین روایی همگرایی آن با مقیاس پاسخ نشخواری نولن-هوکسما و مورو^{۱۰} (۱۹۹۱) بررسی و ضرایب همبستگی با بازسازی ۰/۳۲، ژرف‌اندیشی

1. inventory of statements about self-injury (ISAS)
2. Dawkins
3. Kim
4. Co-Rumination Questionnaire (CO-RQ)
5. Rose
6. rehashing
7. encouraging problem talk
8. mulling
9. root mean square error of approximation (RMSEA)
10. Nolen-Hoeksema & Morrow

۰/۳۴ و نشخوار فکری مشترک ۰/۹۱ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آورده‌اند (تنهای رشوانلو و همکاران، ۱۴۰۰). در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمده است.

مقیاس عزت نفس (RSEs) روزنبرگ^۱ (۱۹۸۹): این مقیاس شامل ۱۰ سؤال و نمره گذاری مقیاس در طیف لیکرت ۴ درجه‌ای می‌باشد، به این صورت که کاملاً موافقم ۴ نمره، موافقم ۳ نمره، مخالفم ۲ نمره و کاملاً مخالفم ۱ نمره تعلق می‌گیرد (کیلیویکوز^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). در یک پژوهش برای بررسی همسانی درونی مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب آلفای کرونباخ کل سؤالات ۰/۷۳ (اکبری بلوطبنگان و همکاران، ۱۳۹۹) و ضریب ۰/۸۶ (ویسی و همکاران، ۱۳۹۹)، ضریب ۰/۹۵ (ویسی و همکاران، ۱۴۰۱) و ضریب ۰/۹۰ گزارش شده است (ویسی و همکاران، ۱۴۰۱). همچنین در یک پژوهش روایی همگرا و افتراقی آن با سیاهه تجدیدنظر شده پنج عامل شخصیت و تاب‌آوری بررسی و ضریب همبستگی با روان‌رنجور خوبی ۰/۸۱- و با تاب‌آوری ۰/۸۲ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است که نشان‌دهنده روایی همگرا با تاب‌آوری و روایی افتراقی با ویژگی شخصیتی روان‌رنجور خوبی است (وقار حسن‌پور و همکاران، ۱۳۹۹). در خارج از کشور روایی همگرایی مقیاس با استفاده از مقیاس حمایت اجتماعی زیمت^۳ و همکاران (۱۹۸۸) ضریب همبستگی ۰/۴۷ و معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است (لی^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). در پژوهش‌های دیگر ضریب آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۷۷ تا ۰/۸۸ به دست آمده است (مارتینز-رامون^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۳ محاسبه و به دست آمده است.

نتایج

جدول ۱. تعداد، کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	تعداد	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف استاندارد
رفتارهای خود آسیب‌رسان	۳۰۰	۱۱	۴۸	۲۲/۴۹	۱۱/۸۴۱
بازسازی	۳۰۰	۱۵	۳۱	۲۰/۰۲	۴/۳۶۲
تشویق به گفتگو در مورد مشکل	۳۰۰	۱۱	۲۷	۲۰/۰۵	۴/۱۵۷
زُرف‌اندیشی	۳۰۰	۴	۱۹	۷/۰۹	۴/۴۸۸
عزت نفس	۳۰۰	۱۰	۴۰	۲۲/۵۹	۱۰/۲۹۳

جدول ۱- تعداد، کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. تعداد آزمودنی‌ها ۳۰۰ نفر بودند. از آنجایی که یکی از مفروضات مهم در معادلات ساختاری وجود روابط همبستگی معنادار بین متغیرهاست در جدول ۲ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش آمده است.

1. Rosenberg Self-Esteem Scale (RSEs)
2. Kielkiewicz
3. Zimet
4. Li
5. Martínez-Ramón

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵
۱- رفتارهای خود آسیب‌رسان	۱				
۲- بازسازی	۰/۵۹۱ ^{**}	۱			
۳- تشویق به گفتگو	۰/۴۳۶ ^{**}	۰/۵۴۲ ^{**}	۱		
۴- ژرف‌اندیشی	۰/۴۰۶ ^{**}	۰/۳۴۰ ^{**}	۰/۳۴۰ ^{**}	۱	
۵- عزت‌نفس	-۰/۶۸۶ ^{**}	-۰/۴۰۰ ^{**}	-۰/۴۷۴ ^{**}	-۰/۶۹۸ ^{**}	۱

** معنادار در سطح ۰/۰۱

جدول ۲- ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. بین نشخوار فکری مشترک و عزت‌نفس با رفتارهای خود آسیب‌رسان همبستگی معناداری وجود دارد. همان‌طور که در جدول ۲- نشان داده شد، همبستگی بین متغیرها معنادار است از این رو، امکان بررسی مدل پژوهش فراهم گردید که نتایج ضرایب مستقیم، غیرمستقیم و برازش مدل در ادامه آمده است.

جدول ۳. ضرایب استاندارد و مسیرهای مستقیم نشخوار فکری مشترک و عزت‌نفس بر رفتارهای خود آسیب‌رسان

معناداری	C.R.	S.E	Beta	مسیرهای مستقیم
۰/۰۰۱	۴/۰۷۵	۰/۸۱۹	۰/۳۱۹	نشخوار فکری مشترک → رفتارهای خود آسیب‌رسان
۰/۰۰۱	-۱۲/۹۳۸	۰/۰۵۱	-۰/۵۷۲	عزت‌نفس → رفتارهای خود آسیب‌رسان

همان‌طور که در جدول ۳- مشاهده می‌شود ضریب استاندارد و مستقیم نشخوار فکری مشترک و عزت‌نفس بر رفتارهای خود آسیب‌رسان معنادار بود. در ادامه جهت بررسی رابطه غیرمستقیم مدل پیشنهادی از روش بوت استرپ در دستور کامپیوتری پریچر و هیز^۱ (۲۰۰۴) استفاده شده است. نتایج روش بوت استرپ برای بررسی مسیرهای واسطه‌ای غیرمستقیم در جدول ۴- ارائه شده است.

جدول ۴. نتایج بوت استرپ نشخوار فکری مشترک با میانجی‌گری عزت‌نفس بر رفتارهای خود آسیب‌رسان

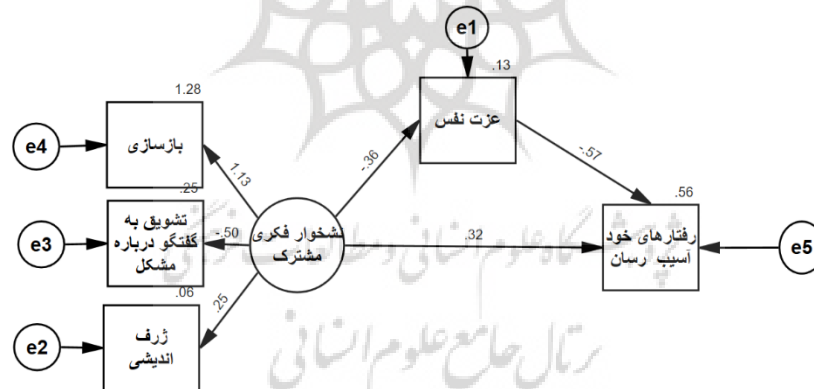
معناداری	سطح اطمینان ۰/۹۵	حد پایین	حد بالا	مسیر غیرمستقیم
۰/۰۰۲	۰/۲۸۳	۰/۱۵۱		نشخوار فکری مشترک → عزت‌نفس → رفتارهای خود آسیب‌رسان

یک فرض زیربنایی الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر وجود مسیر غیرمستقیم است. زمانی که تعداد نمونه چندان زیاد نباشد، بوت استرپ قدرتمندترین و منطقی‌ترین روش برای دستیابی به اثرات غیرمستقیم را فراهم می‌آورد. سطح اطمینان ۰/۹۵ و تعداد نمونه‌گیری مجدد بوت استرپ، ۱۰۰۰ است. برای تعیین معنی‌داری نشخوار فکری مشترک بر رفتارهای خود آسیب‌رسان از طریق نقش میانجی عزت‌نفس از روش بوت استرپ در برنامه ماکرو آزمون پریچر و هیز (۲۰۰۴) استفاده شد. بر اساس جدول ۴- نتایج بوت استرپ آمده است. در این روش چنانچه حد بالا و پایین این آزمون هر دو مثبت یا هر دو منفی باشند و صفر مابین این دو حد قرار نگیرد در آن صورت مسیر علی غیرمستقیم معنی‌دار خواهد بود. مطابق نتایج جدول ۴- این قاعده در مورد نشخوار فکری مشترک بر رفتارهای خود آسیب‌رسان با نقش میانجی عزت‌نفس صدق می‌کند. در جدول ۵- شاخص‌های برازندگی مدل پژوهش آمده است.

جدول ۵. شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی پژوهش

نوع شاخص	شاخص‌ها	مقدار به دست آمده	مقدار قابل قبول
شاخص‌های مطلق	کای اسکور هنجار شده (CMIN)	۷/۳۲۳	-
	درجه آزادی	۴	کمتر از ۳
شاخص‌های نسبی	CMIN/DF	۱/۸۳۰	کمتر از ۳
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	-
	خطای ریشه‌ی مجذور میانگین تقریب (RMSEA)	۰/۰۷۳	کمتر از ۰/۰۸
	شاخص تقریب برازندگی (PCLOSE)	۰/۰۰۱	-
	شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)	۰/۹۹۷	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده یا انطباقی (AGFI)	۰/۹۲۳	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص برازش مقصد (PCFI)	۰/۷۲۳	بیشتر از ۰/۶۰
	شاخص برازش هنجار شده مقصد (PNFI)	۰/۷۳۷	بیشتر از ۰/۶۰
	شاخص برازندگی افزایشی (IFI)	۰/۹۸۲	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۱۳	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۳۰	بیشتر از ۰/۹۰

جهت آزمودن مدل موردنظر در پژوهش حاضر، روش الگویابی معادلات ساختاری (SEM) اعمال گردیده است. برای بررسی برازندگی مدل از شاخص‌های آمده شده در جدول ۵- استفاده شده است. بر اساس نتایج مدل نهایی پژوهش همان‌گونه که مشاهده می‌شود شاخص‌های برازندگی همگی مطلوب هستند. همچنین مقدار به دست آمده از شاخص خطای ریشه‌ی مجذور میانگین تقریب (RMSEA) کمتر از ۰/۰۸ است که نشان‌دهنده برازش است (شرمله انگل و همکاران، ۲۰۰۳). در نمودار ۱- مدل نهایی و برازش شده پژوهش آمده است.

نمودار ۱- مدل نهایی و برازش شده پژوهش

نمودار ۱- مدل ساختاری پژوهش را نشان می‌دهد. مجموع مجذور همبستگی‌های چندگانه (R^2) یا ضریب تعیین برای متغیر رفتارهای خود آسیب‌رسان توسط نشخوار فکری مشترک برابر با ۰/۵۶ به دست آمد، این موضوع بیانگر آن است که نشخوار فکری مشترک با میانجی‌گری عزت نفس در مجموع ۵۶ درصد از واریانس رفتارهای خود آسیب‌رسان را تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش بررسی تدوین مدل علی رفتارهای خود آسب‌رسان بر اساس نشخوار فکری مشترک با نقش میانجی عزت‌نفس در نوجوانان شهر اصفهان انجام شده است. نتایج نشان داد که بین نشخوار فکری مشترک و عزت‌نفس با رفتارهای خود آسب‌رسان همبستگی معناداری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد مسیرهای مستقیم این پژوهش معنادار شدند و مسیرهای غیرمستقیم نشخوار فکری مشترک از طریق نقش میانجی عزت‌نفس بر رفتارهای خود آسب‌رسان دانش‌آموزان معنادار بود. بر اساس یافته‌های این پژوهش، مدل نهایی پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار بود و مدل نهایی ارزیابی شده از برازندگی مطلوبی برخوردار است و گام مهمی در جهت شناخت عوامل مؤثر بر رفتارهای خود آسب‌رسان در بین نوجوانان است. این نتیجه به دست آمده با نتایج تحقیقات روز (۲۰۲۱) و داویسون و همکاران (۲۰۱۴) همسویی دارد. در تبیین این نتیجه به دست آمده می‌توان گفت که نشخوار فکری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های دخیل در اختلال افسردگی شناخته شده است (ژانگ و همکاران، ۲۰۲۰). در نشخوار فکری به‌عنوان افکاری مقاوم و عودکننده تعریف می‌شود که گرد یک موضوع معمول دور می‌زند. این افکار به طریق غیرارادی، وارد آگاهی می‌شوند و توجه را از موضوعات موردنظر و اهداف فعلی منحرف می‌سازند. نشخوار فکری یک فرآیند شناختی است که در شروع و حفظ انواع مشکلات روانی نقش دارد (گلمن^۲ و همکاران، ۲۰۲۲).

بسیاری از افراد در اکثر اوقات آشفتگی را تجربه می‌کنند یا مستعد افکار پریشان‌کننده می‌باشند. عموماً، در این موقعیت‌ها روشی که مردم تلاش می‌کنند تا افکارشان را کنترل کنند استفاده از مکانیسم فرونشانی افکار است، نشخوار فکری به‌عنوان نوعی از افکار برگشتی که معمولاً به‌طور طولانی‌مدتی دوام می‌آورد. نشخوار فکری شکلی از افکار تکراری است که می‌توان از آن به‌عنوان اندیشه‌های ارزیابانه در مورد علل احتمالی و پیامدهای احساس غم و افسردگی یادکرد (فلت^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). نشخوار فکری مشترک که یک راهبرد تنظیم هیجان^۴ به شمار می‌رود در آن افراد در مورد مشکلات خود با فرد دیگری گفتگو می‌کنند و این نشخوارها با علائم افسردگی ارتباط دارد و می‌تواند برای نوجوانان آسیب‌زا و در یا در برخی موارد مفید باشد. به‌عنوان مثال، راهبردهای تنظیم هیجان در هر فرد ممکن است با نشخوار فکری مشترک تعامل داشته باشد تا اثرات منفی این‌گونه نشخوارها بر افسردگی را تشدید کند یا از فرد در برابر آن محافظت کنند. این تعامل ممکن است به‌ویژه در دوران گذار از اواخر نوجوانی به بزرگسالی که دوستی‌ها در جریان هستند و ظرفیت راهبردهای تنظیم هیجانها در حال افزایش است، مهم باشد (روز^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). نشخوار فکری مشترک اگر مداوم باشد و وضعیت روان‌شناختی نوجوانان را تحت تأثیر قرار دهد می‌تواند آسیب‌زا باشد و باعث گردد که نوجوانان عزت‌نفس پایینی داشته باشند و همین عزت‌نفس پایین در مواقع تجربه رویدادهای استرس‌زا باعث می‌شود

1. Zhang

2. Coleman

3. Flett

4. emotion regulation strategy

5. Rose

که نوجوانان تحمل و بردباری نداشته باشند و به خود آسیب بزنند. به همین دلیل منطقی است گفته شود که عزت نفس در رابطه بین نشخوار فکری مشترک و رفتارهای خود آسیب رسان نقش میانجی داشته باشد.

در استفاده از نتایج باید دقت داشت که یافته‌های این تحقیق، محدود به دانش‌آموزان دوره متوسطه مشغول به تحصیل در مدارس شهر اصفهان بوده است، بنابراین، در تعمیم نتایج به دیگر شهرها به دلیل تفاوت‌های قومیتی و فرهنگی باید جانب احتیاط را در تعمیم نتایج پژوهش حاضر رعایت کرد. این پژوهش می‌توانست هم به صورت کمی و هم به صورت کیفی انجام شود، اما به دلیل نبود شرایط مصاحبه این امکان در پژوهش حاضر مهیا نبود و یکی از موانع و محدودیت‌های پژوهش حاضر این مورد بوده است. اجرای پرسشنامه‌ها به صورت آنلاین بود، این امکان تنها برای دانش‌آموزانی فراهم بوده است که دسترسی به لینک پرسشنامه داشته‌اند و بسیاری دیگر از دانش‌آموزان که دسترسی به لینک آنلاین نداشته‌اند شانس برای پاسخگویی به سوالات پرسشنامه‌ها را نداشته‌اند که این محدودیت خارج از اختیار پژوهشگر بوده است. پیشنهاد می‌شود برای رفع محدودیت پژوهش این مطالعه روی دانش‌آموزان پسر و همچنین دانش‌آموزان دیگر شهرها انجام شود. چرا که رفتارهای خود آسیب رسان می‌تواند تحت تأثیر عوامل فرهنگی و عامل جنسیت افراد قرار داشته باشد و انجام این پژوهش روی افراد دیگر نیز می‌تواند به رفع این محدودیت پژوهش کمک کند. می‌توان دستاوردها و پیامدهای حاصل از این فرضیه پژوهش را در دو سطح نظری و عملی مطرح کرد. در سطح نظری، یافته‌های پژوهش می‌تواند با تبیین نحوه متغیرهای نشخوار فکری مشترک و عزت نفس به گسترش دانش، مفاهیم و مدل‌های موجود در زمینه رفتارهای خود آسیب رسان دانش‌آموزان کمک کنند. همچنین، نتایج پژوهش حاضر می‌تواند راهگشای پژوهش‌های جدیدتر به منظور گسترش دانش نشخوار فکری مشترک و عزت نفس در زمینه عوامل مؤثر بر شکل‌گیری رفتارهای خود آسیب رسان دانش‌آموزان شود.

منابع

- احمدی مرویلی، ناهید؛ میرزاحسینی، حسن؛ و منیریور، نادر. (۱۳۹۸). نقش سازمان شخصیت و سبک‌های دلبستگی در گرایش نوجوانان به رفتارهای خود آسیب رسان و خودکشی. *نشریه پژوهش توانبخشی در پرستاری*، ۵(۳)، ۱۴-۲۲.
- اکبری بلوطبنگان، افضل؛ طالع پسند، سیاوش؛ رضایی، علی محمد؛ و حیمیان بوگر، اسحق. (۱۳۹۹). اثربخشی برنامه آموزش کنترل قلدری بر عزت نفس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان قلدر. *مجله ارتقای ایمنی و پیشگیری از مصدومیت‌ها*، ۸(۱)، ۱-۱۰.
- پیمان‌نیا، بهرام؛ حمید، نجمه؛ مهربانی زاده هنرمند، مهناز؛ و محمود علیلو، مجید. (۱۳۹۷). اثربخشی رفتاردرمانی دیالکتیک مبتنی بر آموزش مهارت‌ها به خانواده و فرزند بر تکانشگری و کیفیت زندگی دختران دارای رفتارهای خودجرحی. *نشریه پژوهش توانبخشی در پرستاری*، ۳(۴)، ۸-۱۸.
- پیمان‌نیا، بهرام؛ حمید، نجمه؛ و محمود علیلو، مجید. (۱۳۹۷). اثربخشی ماتریکس درمان پذیرش و تعهد با شفقت بر رفتارهای خود آسیب رسان و کیفیت زندگی دانش‌آموزان دارای علائم اختلال شخصیت مرزی. *مجله دستاوردهای روان‌شناختی*، ۲۵(۱)، ۲۳-۴۴.
- پیوسته‌گر، مهرانگیز. (۱۳۹۲). شیوع رفتار خود آسیبی عمدی و رابطه آن با احساس تنهایی و سبک دلبستگی در دانش‌آموزان دختر. *فصلنامه مطالعات روان‌شناختی*، ۹(۳)، ۳۰-۵۴.
- تنهای رشوانلو، فرهاد؛ ترکمنی، مرضیه؛ میرشاهی، سارا؛ حاجی بکلو، نفیسه؛ و کارشکی، حسین. (۱۴۰۰). اعتباریابی و پایایی سنجی نسخه فارسی پرسشنامه نشخوار فکری مشترک. *نشریه روان‌شناسی بالینی*، ۱۳(۱)، ۷۹-۸۷.

- نوروزی، خدیجه؛ مجتبایی، مینا؛ و صابری، هایده. (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی آموزش یوگا مبتنی بر ذهن آگاهی و مدیریت خود بر رفتارهای خود آسیب‌رسان نوجوانان. *نشریه علمی و پژوهشی پژوهش پرستاری*، ۱۶(۳)، ۴۷-۵۸.
- وفار حسن‌پور، میترا؛ جلالی، یوسف؛ طیب‌لی، معصومه. (۱۳۹۹). مدل یابی روابط میان پنج عامل بزرگ شخصیت و تاب‌آوری، با در نظر گرفتن عزت‌نفس به‌عنوان متغیر میانجی. *مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت*، ۷(۴)، ۷۸-۹۲.
- ویسی، سعید؛ ایمانی، صدف؛ بواسحاقی، منیژه؛ افخمی، نوشین؛ معارف‌وند، اکرم؛ و کاشف، فهیمه؛ ابراهیمی بجدنی، فریده. (۱۴۰۱). تمایز دانشجویان به دو گروه دارای اضطراب دفاع از پایان‌نامه تحصیلی پایین و بالا بر اساس عزت‌نفس و عزت‌نفس: تحلیل تشخیصی همزمان. *مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری*، ۷(۵۵)، ۱۴۴-۱۳۴.
- ویسی، سعید؛ ایمانی، صدف؛ بواسحاقی، منیژه؛ ترابیان، سارا؛ دهقان‌نیری، مرضیه؛ و امیر ارسلانی، فرناز. (۱۳۹۹). ساخت و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس کوتاه اضطراب دفاع از پایان‌نامه تحصیلی در دانشجویان ایرانی. *مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری*، ۵(۵۲)، ۱۳-۱.
- ویسی، سعید؛ ایمانی، صدف؛ سلوک، سمانه؛ معارف‌وند، اکرم؛ دهقان‌نیری، مرضیه؛ و ترابیان، سارا. (۱۴۰۱). ساخت و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس کوتاه تقلب تحصیلی آنلاین (OACS-BF): تحلیل عاملی اکتشافی. *مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری*، ۷(۵۵)، ۱۳۳-۱۲۲.
- Coleman, S. E., Dunlop, B. J., Hartley, S., & Taylor, P. J. (2022). The relationship between rumination and NSSI: A systematic review and meta-analysis. *British journal of clinical psychology*, 61(2), 405-443.
- Davidson, C. L., Grant, D. M., Byrd-Craven, J., Mills, A. C., Judah, M. R., & Lechner, W. V. (2014). Psychometric properties of the co-rumination questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 70, 171-175.
- Dawkins, J. C., Hasking, P. A., Boyes, M. E., Greene, D., & Passchier, C. (2019). Applying a cognitive-emotional model to nonsuicidal self-injury. *Stress and Health*, 35(1), 39-48.
- Flett, G. L., Burdo, R., & Nepon, T. (2020). Mattering, Insecure Attachment, Rumination, and Self-Criticism in Distress Among University Students. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-14.
- Glenn, C. R., & Klonsky, E. D. (2011). One-year test-retest reliability of the Inventory of Statements about Self-Injury (ISAS). *Assessment*, 18(3), 375-378.
- Kielkiewicz, K., Mathúna, C. Ó., & McLaughlin, C. (2020). Construct Validity and Dimensionality of the Rosenberg Self-Esteem Scale and Its Association with Spiritual Values Within Irish Population. *Journal of religion and health*, 59(1), 381-398.
- Kim, S., Kim, Y., & Hur, J. W. (2019). Nonsuicidal self-injury among Korean young adults: a validation of the Korean version of the inventory of statements about self-injury. *Psychiatry investigation*, 16(4), 270-285.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th Ed.), New York: The Guilford Press.
- Klonsky, E. D., & Glenn, C. R. (2009). Assessing the functions of non-suicidal self-injury: Psychometric properties of the Inventory of Statements About Self-injury (ISAS). *Journal of psychopathology and behavioral assessment*, 31(3), 215-219.

- Li, J., Han, X., Wang, W., Sun, G., & Cheng, Z. (2018). How social support influences university students' academic achievement and emotional exhaustion: The mediating role of self-esteem. *Learning and Individual Differences*, 61(1), 120-126.
- Martínez-Ramón, J. P., Morales-Rodríguez, F. M., Ruiz-Esteban, C., & Méndez, I. (2022). Self-Esteem at University: Proposal of an Artificial Neural Network Based on Resilience, Stress, and Sociodemographic Variables. *Frontiers in Psychology*, 13(2), 1-10.
- Nolen-Hoeksema, S., & Morrow, J. (1991). A prospective study of depression and posttraumatic stress symptoms after a natural disaster: the 1989 Loma Prieta Earthquake. *Journal of personality and social psychology*, 61(1), 115.
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2004). SPSS and SAS procedures for estimating indirect effects in simple mediation models. *Behavior research methods, instruments, & computers*, 36(4), 717-731.
- Rose, A. J. (2002). Co-rumination in the friendships of girls and boys. *Child development*, 73(6), 1830-1843.
- Rose, A. J., Smith, R. L., Schwartz-Mette, R. A., & Glick, G. C. (2022). Friends' discussions of interpersonal and noninterpersonal problems during early and middle adolescence: Associations with co-rumination. *Developmental Psychology*, 1(2), 1-10.
- Rose, A. J. (2021). The costs and benefits of co-rumination. *Child Development Perspectives*, 15(3), 176-181.
- Rosenberg, M. (1989). Determinants of self-esteem-a citation classic commentary on society and the adolescent self-image by Rosenberg, M. *Current Contents/Social & Behavioral Sciences*, 1(11), 16-16.
- Rosenthal, S. A., Hooley, J. M., Montoya, R. M., van der Linden, S. L., & Steshenko, Y. (2020). The Narcissistic Grandiosity Scale: A Measure to Distinguish Narcissistic Grandiosity From High Self-Esteem. *Assessment*, 27(3), 487-507.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of psychological research online*, 8 (2), 23-74.
- Zhang, R., Kranz, G. S., Zou, W., Deng, Y., Huang, X., Lin, K., & Lee, T. M. (2020). Rumination network dysfunction in major depression: A brain connectome study. *Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Psychiatry*, 98(1), 11-21.
- Zimet, G.D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Personality Assessment*, 52(1), 30-41.